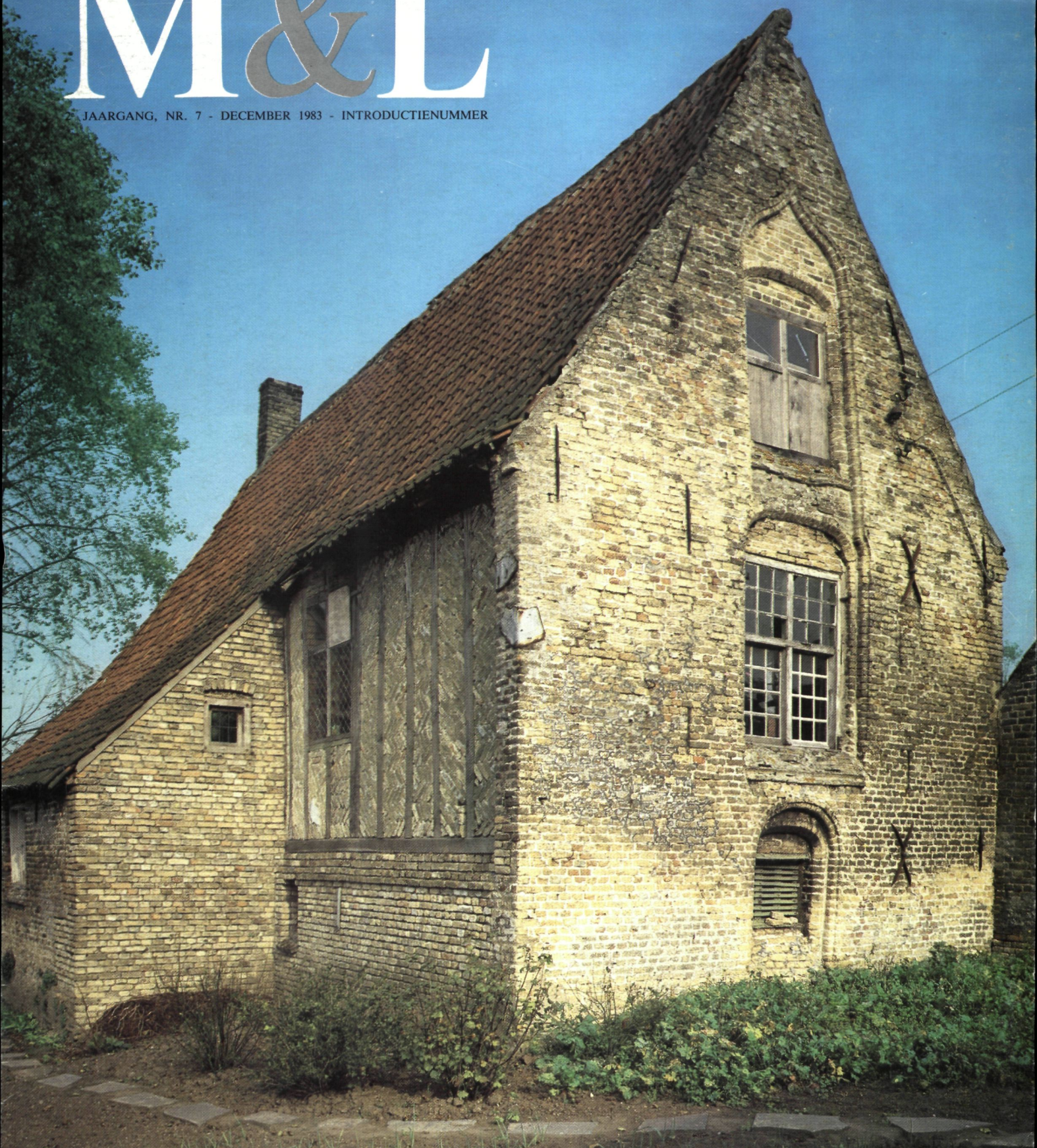

M&L

JAARGANG, NR. 7 - DECEMBER 1983 - INTRODUCTIENUMMER

EEN INTRODUCTIEBROCHURE

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven
door het Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap, Administratie voor
Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu,
Monumenten- en Landschapszorg

ISSN 0770-4948

2de jaargang nr. 7 - dec. 1983

INTRODUCTIEBROCHURE

*Leisele (W.-Vl.), Beverenstraat nr. 19.
Linkerzijpuntegevel en achtergevel van
17de-eeuwse boerenhuis. (Foto P. Somers)*

Redactie & lay-out: M. Ramakers
Zetwerk: D. Torbeyns
Redactiesecretariaat: M. Hoflack
Fotografie: P. Somers

Redactieadres:

Administratie voor Ruimtelijke Ordening en
Leefmilieu, *Monumenten- en Landschapszorg*,
Belliardstraat 32, 1040 Brussel.
Tel. 02/230.39.73.

Redactiecomité

Voorzitter: E. Goedleven.
Leden: A. Bergmans, M. Buyle, J. Braeken,
M. Celis, W. Claes, H. Craeybeckx (voorzit-
ter K.C.M.L.), A. Demey, J. De Schepper,
E. De Temmerman (afgevaardigde van
Gemeenschapsminister K. Poma),
M. Fierlafijn, M. Hoflack, C. Lievens,
H. Jult, M. Ramakers, H. Stynen,
S. Van Aerschot, Hedwig Van den Bossche,
Herman Van den Bossche.

INHOUD

WOORD VOORAF	3
M&L EN MONUMENTENZORG	4
M&L-BINNENKRANT	9
Literatuur, M&L-activiteiten, restauraties, binnenkrant, bescherming van het cultuurpatrimonium en wetgeving	
M&L EN LANDSCHAPSZORG	12

ABONNEMENTSVOORWAARDEN

JAARABONNEMENTEN:

Belgie: 720 fr. (losse nummers verkrijgbaar voor 150 fr.)
CJP'ers betalen: 600 fr.
Buitenland: 870 fr.

Uw abonnement gaat automatisch in na overschrijving van 720 fr.
op rek. nr. 000-2001776-84 van het Fonds voor Monumenten- en
Landschapszorg met vermelding „M&L-jaarabonnement”.

Zonder schriftelijke opzegging vóór het einde van elk kalenderjaar, wordt een
abonnement automatisch verlengd voor de volgende jaargang. Tussentijds kunnen geen
abonnementen worden geannuleerd.

Woord Vooraf

Een 17de-eeuwse boerenwoning, een blauwe hemel en daarin uitgespaard in het wit de letters '**M&L**'... of voluit geschreven **Monumenten en Landschappen**. De logo van een tweemaandelijks tijdschrift, dat in november 1981 van start ging. **M&L** is nu aan zijn derde jaargang toe en dus ook zijn kinderschoenen ontgroeid. Wij vonden het de moeite u dit tijdschrift uitgebreid voor te stellen.

De redactie biedt u nu deze informatiebrochure over het tijdschrift aan. Van formaat en vormgeving is zij identiek aan het tijdschrift. Van volume echter is zij de kleine zus van de grote broer: een tweemaandelijkse **M&L**-aflevering telt immers 72 pagina's, wat ongeveer 4,5 keer meer is dan het introductieboekje dat u nu in handen heeft.

De bedoeling van deze brochure is eenvoudig... Via de aangeboden artikels en het uitgekozen illustratiemateriaal wordt **M&L** inhoudelijk doorgelicht, zodat u een klare kijk krijgt op het tijdschrift. Wij verwittigen u echter op voorhand... misschien wordt u dan ook wel abonnee?

M&L wordt uitgegeven door de dienst **Monumenten- en Landschapszorg** (*Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu*) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De overheidsdienst die de bevoegdheid heeft over het monumentaal en landschapelijk patrimonium, wil u immers een directe en concrete informatie geven. De begrippen *sensibiliseren* en *betrekken bij* spelen hier een belangrijke rol. Het is immers de taak van de overheid de burger voor te lichten; deze heeft recht op praktische informatie wat betreft de verantwoording van beschermingen, de bestaande wetgeving enzomeer... Maar ook wil deze dienst via **M&L** de lezer bewust maken van de rijkdom van het hem omringende patrimonium. Dus meer waardering en begrip en minder verwarring. De bijdragen die in het tijdschrift voorkomen, worden enerzijds geschreven door de rechtstreekse medewerkers, anderzijds ook wordt een beroep gedaan op gastauteurs die een autoriteit zijn in één of andere discipline.

Wij zijn ervan overtuigd dat u als kritisch en nieuwsgierig lezer uw gading zult vinden in **M&L**: de talrijke abonnees van het eerste uur of later, die zich enthousiast hebben uitgelaten over de inhoudelijke en vormelijke kwaliteiten van het tijdschrift, zijn ons meest overtuigende argument.

Nog een laatste informatie: een **kleurrijke** jaargang kost juist geteld 720 fr. (6 tweemaandelijkse afleveringen van 72 pagina's met telkens een 10-tal kleurenafbeeldingen). Mocht u na de lectuur van deze brochure nog niet helemaal overtuigd zijn, dan mag u gerust een presentemplaar (zie p.16) aanvragen. Wij koesteren in ieder geval de zoete hoop u weldra bij ons lezerspubliek te mogen rekenen.

M&L en Monumentenzorg

Vlaanderen telt ongeveer 3000 beschermde monumenten. Men kan echter gerust stellen dat bij dit aantal nog een groter aantal gebouwen gerekend mag worden, die deze wettelijke erkenning waardig zijn. Het bouwkundig erfgoed van Vlaanderen is immers sterk gevarieerd en bovendien enorm rijk. Een intrigerende ontdekkingstocht dus... waarop M&L u van harte uitnodigt.

Wie het over monumentenzorg heeft, heeft het in de eerste plaats over de INVENTARISATIE van het bouwkundig erfgoed, de BESCHERMING van monumenten, stads- en dorpsgezichten en de RESTAURATIE van in verval geraakte waardevolle monumenten. In het Monumentenjaar '75 werd de aandacht gevestigd op de volgende slogan: 'Een monument staat niet alleen': dit schetst het ruimer kader waarin deze discipline zich beweegt. Een monument heeft immers raakvlakken met zijn rechtstreekse omgeving. Daarom ook hecht M&L belang aan aspecten als renovatie, stadsvernieuwing, stedenbouwkundige ontwikkelingen en zelfs hedendaagse architectuur in en rond historische omgevingen.

Via een overzicht van de verschillende onderwerpen, die in de reeds verschenen afleveringen aan bod zijn gekomen, zal u nader kennis maken met de monumentenzorg, zoals die voor u in M&L wordt geserveerd...

Art-Decowinkelpui in de Sint-Pietersnieuwestraat te Gent

Koksijde, Bauwerslaan nr. 2 en 4, resp. 'Jean-Pol' en 'Guadeloupe'

M&L en de bezorgdheid voor het waardevolle uit de 19de- en 20ste-eeuwse architectuur

M&L is in eerste instantie bezorgd om het patrimonium dat rechtstreeks met verval of verdwijning bedreigd is. Het hoeft geen betoog dat een gotische kathedraal in het hart van een grote Vlaamse stad niet onmiddellijk zal wijken voor nieuwe stedenbouwkundige inplantingen. Met „recente” architectuur is het anders gesteld. De Art-Nouveau-architectuur heeft sinds haar glorietijd 1900 reeds heel wat internationaal erkende 'voorbeelden' onder de sloophammers zien verloren gaan. Niet alleen Art Nouveau, maar ook de 19de-eeuwse neo-stijlen, de Art Deco, de modernistische architectuur van de jaren '30, zijn hetzelfde lot beschoren... Daarom wil M&L bijzondere aandacht besteden aan bepaalde gebouwen, die zowel om artistieke, wetenschappelijke, historische als om volkskundige, industrieel-archeologische of andere socio-culturele redenen de benaming 'monument' verdienen. M&L wil zich inzetten om deze parels van „een andere tijd” voor te stellen en te beschrijven zodat bij het grote lezerspubliek

begrip, waardering en zelfs inzet voor het behoud ervan groeien. Hieronder een overzicht van wat reeds werd gepubliceerd.

M&L 1/3 spitste de aandacht toe op de neogotische kapel van architect Helleputte in Sint-Joost-ten-Noode (Brussel); nadruk werd vooral gelegd op het fabuleuze interieur.

Onlangs werd een cottage van de gekende Art-Nouveau-architect Paul Hankar aan de oever van het kanaal Gent-Terneuzen te Wondelgem 'ontdekt'. Een uitgebreid verslag over deze „Ter Vaart”-cottage, met talrijke vergelijkende plannen en archiefphoto's, kon men in M&L 1/4 terugvinden.

Een andere primeur: de eerste aflevering van M&L nodigde de lezer uit het volledig ongeschonden interieur van het herenhuis Cohn-Donnay in de Koningstraat te Brussel te „bezoeken”: een pareltje van een Art-Nouveau-inrichting bedacht door architect Hamesse.

M&L 1/2 besteedde speciale aandacht aan het door Charles Albert gebouwde „Vlaams Huis” te Watermaal-Bosvoorde (Brussel); dit kasteel, dat nu in een verregaand stadium van verval is geraakt, wordt beschouwd als een uni-

cum in onze architectuurgeschiedenis.

In sommige gevallen behandelt M&L naar aanleiding van een case-study het werk van vooraanstaande en gezaghebbende architecten: Hendrik Beyaert (naar aanleiding van het Concert-Noble-gebouw te Brussel) (M&L 2/2), Geo Henderick (M&L 2/1), en zijn „Gentse experimenten”, Jozef Viérin (M&L 1/3) en Richard Acke (M&L 2/5). In zekere zin schrijft M&L doorheen deze losse bijdragen, een stukje architectuurgeschiedenis van de laatste 150 jaar. De modernistische architectuur uit de interbellumperiode (1918-1940) werd evenmin vergeten: van architecten Fernand en Maxime Brunfaut werden de drukkerijgebouwen van „Vooruit” en „Le Peuple” (M&L 1/5), respectievelijk te Gent en Brussel, uitvoerig belicht. M&L 1/2 had het over het huis „Guiette” te Antwerpen, het enige Le Corbusier-exemplaar in België.

Via een case-study van de Unitastuinwijk in Deurne, kregen de tuinwijken in M&L 1/6 ruime aandacht.

Zoals in het verleden zal M&L in de komende jaargangen de ontdekkingstocht naar het waardevolle uit de 19de- en 20ste-eeuwse architectuur verderzetten. Hopelijk is de dag niet ver meer dat ook deze gebouwen als volwaardige monumenten aanzien worden en aldus behandeld.

M&L : een poging tot overzicht

Om het bouwkundig erfgoed van een welbepaalde streek of sommige aspecten hiervan voor te stellen, geeft de redactie de voorkeur aan logisch opgebouwde, goed geïllustreerde overzichtsartikels.

Dit gebeurde onder andere in de benadering van het bouwkundig erfgoed van het arrondissement Veurne (M&L 1/3) en Sint-Niklaas (M&L 1/2). Een minder gekend, maar daarom niet minder merkwaardig aspect is bv. de winkelpui-architectuur. In een artikel over de Gentse Winkelpuien, genaamd 'Van Winkelen en Puijen' (M&L 2/1) werd dit vernieuwend onderwerp uit de doeken gedaan. Hieromtrent zal in 1984 een tentoonstelling worden opgezet, die handelt over de winkelpuien in héél Vlaanderen. Een begeleidend vouwblad is in voorbereiding. De bijdrage over '50 jaar beschermingen in Vlaanderen' (M&L 2/2) werd een boeiend verhaal. Het bracht immers een overzicht van 50 jaar beschermingspolitiek in Vlaanderen. Overdrukken van dit artikel in brochurevorm zijn nog steeds te verkrijgen (40 fr.).

De kustarchitectuur in de Westhoek (M&L 1/3) werd eveneens in een overzichtsartikel behandeld: niet alleen werd de evolutie geschetst van 1880 tot heden, maar ook werd de relatie architectuur-zeefenomeen geanalyseerd. Alle praktische informatie over 'Monumentenzorg studeren in Vlaanderen' kon de lezer vernemen in M&L 1/6.

M&L en interieurs

Vanzelfsprekend werd in de reeds geciteerde artikels aan gaande gebouwen aandacht besteed aan het interieur. Een monument is immers niet alleen gevel en bedaking, maar eveneens interieur. Daarom ook brengt M&L bijdragen, die expliciet gewijd zijn aan bepaalde aspecten van het interieur. De begijnhofkerk van Sint-Truiden en haar

Het Stadhuis van Damme na restauratie

muur- en pijlerschilderingen werden behandeld in M&L 1/2. Boeiend was ook het verslag van het Sint-Jansbeeld uit de Agapituskerk te Vliermaal (M&L 1/5). Onder deze rubriek worden tevens de orgels behandeld, zoals het orgel in het Bisschoppelijk College te Veurne (M&L 1/3). Het kerkmeubilair vormt een interessant onderdeel van ons roerend cultureel patrimonium: dit kwam nogmaals tot uiting in de bijdrage over koorbankfragmenten uit de Sint-Sulpitiuskerk te Diest, afkomstig van een Ierse verzameling (M&L 1/6). Niet alleen wordt de lezer wegwijs gemaakt in de soms fascinerende interieurs van openbare én privé-gebouwen, maar bovendien ook komt hij heel wat te weten in verband met noodzakelijke restauraties en ingrepen.

M&L en restauraties

Een monument is sterk onderhevig aan verval. Sommige zijn goed bewaard tot ons gekomen, andere zijn in zo een toestand dat consolidatie of volledige restauratie zich opdringen. Deze ingreep, hoe jammer ook, waarborgt echter het verder bestaan van het monument. Dikwijls wordt het gebouw aangepast aan de noden van zijn huidige bestemming. De verslagen die in M&L hieromtrent verschijnen, pogen een zo volledig mogelijk beeld op te hangen van de ingreep: belang wordt gehecht aan de historie van het gebouw, de bouwfysische toestand, de stilistische kenmerken, de restauratie-optie en de huidige bestemming. Volgende restauraties werden uitvoerig behandeld: Het Toreken te Gent (M&L 1/1). Het Kolveniershof en het Rubenianum te Antwerpen (M&L 1/2), Het Karmelitesenklooster aan de Rosier te Antwerpen (M&L 1/5), 'Het Tiende Gebod' te Leuven (M&L 1/6), de 'Grooten vos' te Brugge (M&L 2/3), het 'Wyckhuuze' te Alveringem (idem); het stadhuis te Damme (idem) en de Boesdaelhoeve te Sint-Genesius-Rode (M&L 2/4).

M&L en wetenschappelijke bijdragen

In de restauratiediscipline speelt de technisch-wetenschappelijke kennis een bijzonder grote rol. Wetenschapslui krijgen dan ook de kans hun bevindingen in M&L voor te stellen. Een technisch verslag over de grote zuilen van de O.-L.-Vrouwekathedraal te Antwerpen verscheen in de eerste aflevering. Ondanks de wetenschappelijkheid van deze artikels, bevatten ze heel wat richtlijnen en wenken, die in de praktijk verdere aftakeling of verval kunnen tegengaan: de conclusies van een vergelijkend onderzoek van enkele polyurethaanvernissen voor vloeren (M&L 1/1) of van de bescherming van kunstvoorwerpen tegen UV-stralen (M&L 1/6) waren in dit verband sprekend. In M&L 2/3 kon de lezer enkele elementaire maatregelen leren voor een goede bewaring van boeken en grafische documenten.

M&L en renovatie

Monumentenzorg is niet louter een zaak van afzonderlijke architecturale ensembles: de onmiddellijke omgeving van

Interieur van de neogotische kapel van arch. Helleputte te Sint-Joost-ten-Node

een monument, de integratie, het straatmeubilair zijn van zeer groot belang. Bijdragen die de monumentenzorg situeren in een ruimer kader mochten dan ook niet in M&L ontbreken. Algemene artikels over sociale stadsvernieuwing (M&L 2/2) of over het stedelijk beleid (M&L 2/2) zijn bedoeld om de lezer inzicht te verschaffen. Wat het laatste onderwerp aangaat, werd door de M&L-redactie een gesprek aangegaan over het stedelijk beleid in Gent en Antwerpen en dit onder het motto: 'de stad: mogelijkheid en noodzaak van ingrijpen'. Burgemeesters Cools en Mon- saert alsook outsiders Bekaert en Smets namen aan dit ge- sprek deel.

Concrete projectstudies worden evenmin vergeten: de architectuurafdeling van de dienst pakte in M&L 1/4 uit met de renovatie van 'De Ring' te Hamme. De hernieu- wing van de zalen van de 'Concert-Noble' te Brussel werd voorgesteld in M&L 2/2. Hiervan werd in samenwerking met de A.B.B een brochure uitgegeven.

M&L en het industriële erfgoed

Zoals eerder genoteerd, hecht M&L een bijzonder belang aan de 19de- en 20ste-eeuwse architectuur; dit geldt ook voor de industriegebouwen. Naar aanleiding van een be- schermingsvoorstel van een dorpsgezicht, nl. Noeveren bij Boom (M&L 2/4), werd de volledige problematiek van deze streek uiteengezet. Onder deze rubriek ressorteert

ook de molenzorg. Over de windgemalen in de Frans- Belgische Moeren verscheen er in M&L 1/3 een bijdrage.

M&L en toerisme

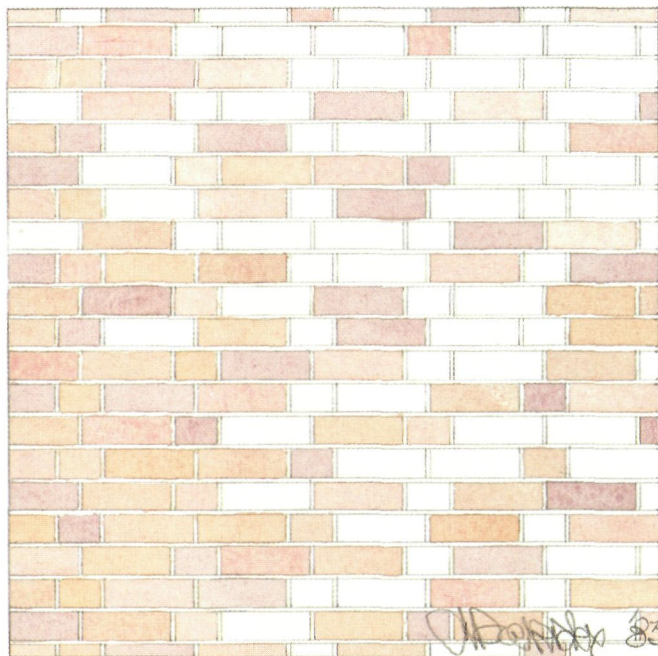
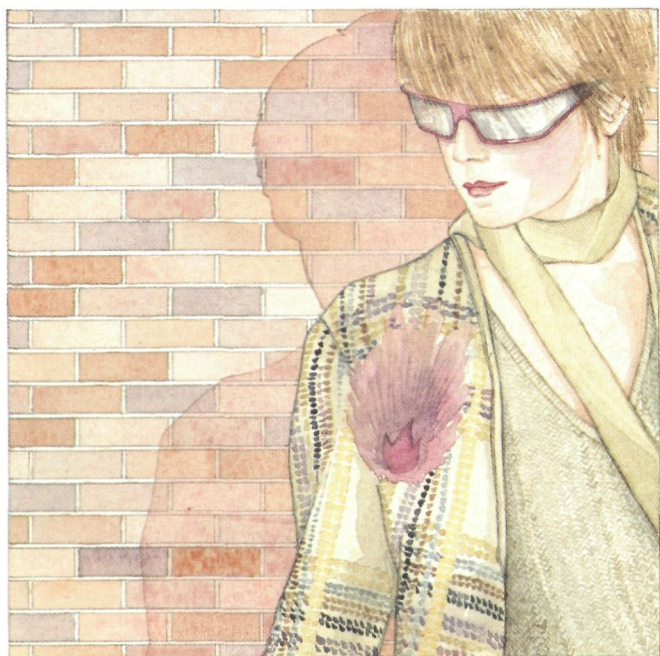
Het spreekt vanzelf dat de meeste artikels die in M&L ver- schijnen, een suggestie inhouden om van een luie zondag- morgen een boeiend moment te maken: een bezoek ter plaatse maakt de ontdekking nog veel levendiger. Voor toeristische familietochten of individuele plaatsbezoeken kan M&L een eerste aanzet betekenen.

Want alles wat in M&L is opgenomen, staat niet ver van huis of komt men toch geregeld tegen bij het doorkruisen van het Vlaamse land. Of het nu een bezoek is aan het domein en het Kasteel van Ooidonk (M&L 2/4), of een dijkpromenade aan onze kust (M&L 1/6: beschermingen aan de zeedijk), M&L zal er steeds over waken dat er op uw weg 'bezienswaardigheden' te ontdekken vallen.

M&L en de wederopbouw

Af en toe wijdt de redactie een volledige aflevering aan een welbepaald thema. De wederopbouw in Vlaanderen na de eerste wereldoorlog bv. was het thema dat M&L 2/5 volle- dig beheerste. In dit nummer kwam de wederopbouw in Leuven, Nieuwpoort, Dendermonde, Kortrijk en Meche- len uitvoerig ter sprake.

M&L BINNENKRANT

Een 16 blz. tellende **M&L-Binnenkrant** wordt in elke aflevering teruggevonden. Deze binnenkrant is opgevat als een journaal met de meest recente informatie over de Monumenten- en de Landschapszorg. Deze informatie is ingedeeld in verschillende rubrieken. In deze 'Binnenkrant-als-voorbeeld' worden zij kort toegelicht.

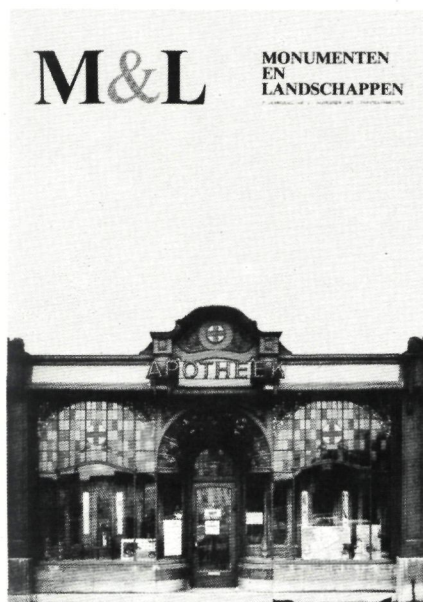
LITERATUUR

Hierin worden de recensies opgenomen van de onlangs verschenen boeken en tijdschriften. Gezien het in deze introductiebrochure om M & L gaat, maken we van de gelegenheid gebruik om hier enkele persecho's over het tijdschrift af te drukken.

Zeg, 18 december 1981.

L. Vicka

Tijdschriften van overheidswege zijn zelden boeiend. Een verrassing is dus des te aangenamer. Met „Monumenten en Landschappen” wil de monumentenzorg duidelijk naar buiten treden. Het tijdschrift wil naar het grote publiek toe. Daarom ook werden een uitgever en het commerciële circuit ingeschakeld. Het eerste nummer (november '81) bevat zeven stevige artikels die wetenschappelijke degelijkheid bieden in een leesbare taal. De vormgeving is klassiek, met talrijke zwartwitfoto's voor de architectuur en de plattegronden, en zo mogelijk kleur voor de toegepaste kunsten of een landschap. Aandacht gaat zowel naar „bescherming” als naar „restauratie”. De aantrekkelijkste onderwerpen uit het eerste nummer: het Gentse Toreken, Diest, kasteel en park te Leeuwergem, en de revelatie: het huis Cohn-

Donnay in St.-Joost-ten-Node, een déco-inrichting van Paul Hamesse. Een pracht van een herenhuis, dat weldra een café-

restaurant zal zijn. Spijtig misschien, maar beter dan wat Horta tegenwoordig overkomt. Sommige artikelen zijn meer voor de vakman bedoeld. Dat geldt zeker voor de juridische en documentaire informatie van de Binnenkrant. De bijdragen zijn van de hand van inspecteurs en wetenschappers van de Rijksdienst en weldra ook van gastauteurs.

Wonen/TABK, nr. 20, 1982.

G. Bekaert.

Vier nummers zijn er verschenen van het tijdschrift Monumenten en Landschappen, uitgegeven door de Vlaamse Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg. Het nieuwe tijdschrift is de voortzetting van Vlaanderens Erfgoed, een administratief mededelingenblad dat bij gelegenheid van het Monumentenjaar werd uitgegeven en gratis onder een ruim publiek werd verspreid. Dit mededelingenblad is in de vorm van een 'Binnenkrant' in het nieuwe tijdschrift opgenomen. Het bevat behalve gegevens over nieuwe wetten en besluiten en informatie over de activiteiten van de Rijksdienst, een kalender met berichten over congressen en colloquia in binnen- en buitenland en een uitgebreide literatuurrubriek. Hoe onmisbaar

dit soort informatie ook is om de 'obscure' activiteit van de Rijksdienst een zekere bekendheid te geven en deze in een breder publiek kader in te passen, toch is het vooral het corpus van het nieuwe tijdschrift dat aan de in alle opzichten nog jonge Rijksdienst een eigen gezicht en plaats geeft. Het tijdschrift heeft niets academisch en is dan ook niet te vergelijken met Monumentum van Icomos of Les Monuments Historiques de la France. Ook al gaat het kunsthistorische monumenten niet uit de weg (zie bijdragen over de restauratie van de kathedraal van Antwerpen, het Kolveniershof te Antwerpen, de begijnhofkerk te Sint-Truiden), zijn aandacht is toch in de eerste plaats gericht op de betekenis die het historische 'monument' of 'landschap' kan hebben in de kwalificatie van een milieu. Dat het jonge en onbekende monument daarbij een zekere voorkeur geniet, wekt geen verwondering. De drie bijdragen aan jonge en volslagen onbekende monumenten gewijd (het 'Vlaams huis' van Albert Charle te Watermaal-Bosvoorde, de cottage 'Ter Vaart' van Paul Hankar in de Gentse Haven te Wondelgem, het huis Cohn-Donnay van Paul Hamesse te Brussel) vormen de meest originele bijdragen van het nieuwe tijdschrift.

Het onacademische karakter heeft echter ook zijn keerzijde. De zorg om voor een 'ruim publiek' te schrijven, houdt het niet denkbeeldige gevaar in niet boven het niveau van de toeristische folder uit te stijgen en in gemakkelijke gemeenplaatsen zoals die van het anti-modernisme te vervallen. Sint-Maartensdal te Leuven van R. Braem (dat niet aan de stadsrand ligt) op één lijn stellen met het Administratief Centrum te Brussel kan de bestaande verwarring rond monumentenzorg en moderne architectuur alleen maar vergroten. Maar er zijn in de vier eerste nummers van het nieuwe tijdschrift ruim voldoende aanzetten om de redactie te feliciteren en nog vele jaren toe te wensen.

Nederlandse Bibliotheek- en Lektuercentrale, 1982.

Drs. Jan Hardy.

Tijdschrift dat wordt uitgegeven door de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg, ressorterend onder het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het is een voortzetting van het tijdschrift 'Vlaanderens Erfgoed'. Het tijdschrift biedt bijdragen over allerlei onderwerpen, die met monumenten- en landschapszorg verband houden: stads-

en dorpsvernieuwing, problemen inzake protectie, conservatie en beheer van het Vlaamse culturele erfgoed in het algemeen. De oordeelkundig geïllustreerde artikelen van de hand van deskundigen, zijn wetenschappelijk verantwoord en zijn toegankelijk voor een ruim belangstellend publiek. Iedere aflevering bevat een bijlage van een zestiental pagina's, de zg. 'Binnenkrant', waarin informatie wordt verstrekt over onder meer bibliografieën, congressen, tentoonstellingen en wettelijke bepalingen die met het onderwerp verband houden. Het is een stijlvol tijdschrift met leerrijke informatie voor allen die geïnteresseerd zijn in het behoud van het natuurlijke en culturele erfgoed in Vlaanderen.

De Gentenaar, 4.10.1982.

M & L in kleurig kleeid.

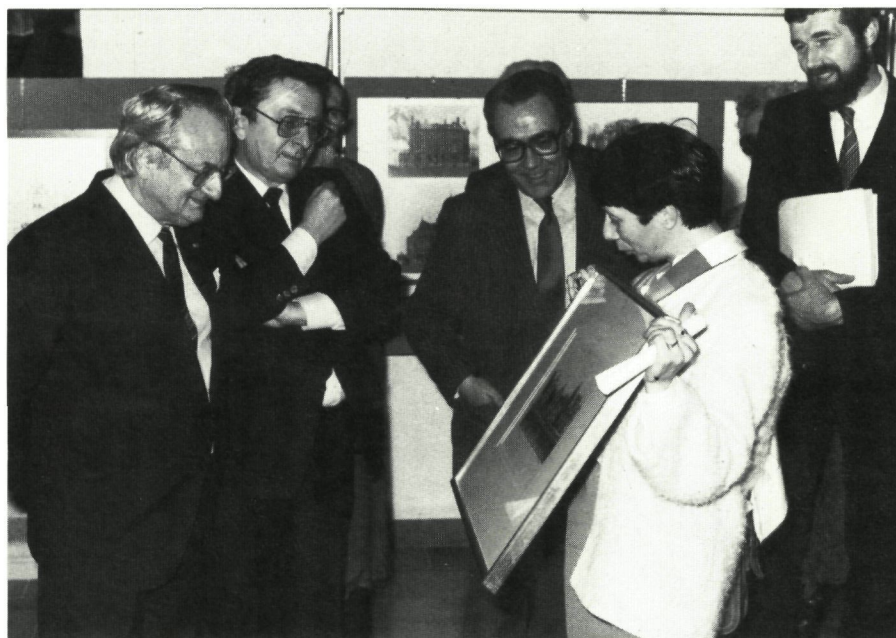
Gent - Dit jaar werd het tijdschrift van de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg in een nieuw kleedje gestoken. Aan de zijde van de inkomsten werd een abonnementsgeld ingevoerd en reclame geworven, inzake uitgaven kwam er een glanzend produkt uit de persen van Snoeck-Ducaju & Zoon.

Het vernieuwde tijdschrift wil een zo ruim mogelijk aanbod bestrijken, waarin vooral begrippen als „beschermen“, „restaureren“ of „vernieuwbouwen“ centraal staan. Zowel het belangstellend publiek als de vakman wil men aanspreken. De auteurs van de artikelen zijn meestal medewerkers van de Rijksdienst, al wordt ook voor bepaalde materies op gast-auteurs een beroep gedaan. In een „binnenkrant“ vindt men informatie over colloquia, congressen, musea en tentoonstellingen, alsook een rubriek restauratie en een juridisch hoekje. De provincie Oost-Vlaanderen is in de eerste jaargang van dit tweemaandelijks tijdschrift al goed aan bod gekomen. Zo bevat het nummer 4 (mei) een uitgebreide studie over de renovatieproblematiek van „De Ring“ te Hamme door de architectuurafdeling van de Rijksdienst. In hetzelfde nummer beschrijven M. Dubois en L. Dae-nens (conservator Sierkunst, Gent) hun „ontdekking“ van een cottage van Paul Hankar in de Gentse haven. Zopas verscheen het nr. 5 (juli). Daar prijkt het gebouw van dagblad Vooruit in de Sint-Pietersnieuwstraat op de cover. Dit zomernummer opent immers met het Gents-Brusselse tweeluik over de „kathedralen“ van de socialistische pers, resp. Vooruit in Gent en Le Peuple in Brussel.

We vermelden tevens dat de dienst Monumenten- en Landschapszorg nog voor héél wat ander publikaties verantwoordelijk is. Sommige hiervan worden in eigen beheer uitgegeven, anderen worden toevertrouwd aan de goede zorgen van privé-uitgeverijen. Een uitgebreide lijst kan steeds bekomen worden bij de dienst Pers & Voorlichting, Belliardstraat 32 te 1040 Brussel.

R.M.L.Z.-ACTIVITEITEN

In deze rubriek komen de verschillende activiteiten van de dienst Monumenten- en Landschapszorg aan bod, zoals de persvoorstellingen, de activiteiten van de conserveringsploeg, de jeugdkampen, enz. Ook de principiële beloften van toelage, die belangrijk zijn voor aan-nemers, worden hierin afgedrukt.

Bij de opening van de tentoonstelling aangaande het Bouwkundig Erfgoed van Gent overhandigt Mevr. van Aerschot, coördinator van de afdeling inventarisatie, een ets aan Gemeenschapsminister Poma.

RESTAURATIES

Toelichting wordt verstrekt bij de beëindiging of het aanvatten van een welbepaalde restauratie in het Vlaamse landsgedeelte. Aan de hand van foto's vóór en na kan men zich een duidelijk beeld vormen van de ingreep. In het kortartikel wordt op volgende punten een antwoord gegeven: situering en historiek, de juridische gegevens, de bestemming, de uitgangspunten en de eigenlijke restauratie. De lezer krijgt aldus een volledige overzichtelijke 'fiche'. Door deze berichtgeving wordt restauratie voor de lezer geen theoretische aangelegenheid, maar eerder een aangelegenheid, waar hij de praktische realisaties van de restauraties op de voet kan volgen.

Het 'Oud Huis Archivaris' in de Onze-Lieve-Vrouwestraat te Kortrijk: foto vóór en na de restauratie (juni 1978 en december 1982).

BUITENKRANT

De buitenkrant van de „Binnenkrant“ vermeldt allerhande activiteiten van andere organisaties: tentoonstellingen, congressen,

studiedagen enzomeer, waarop de lezer steeds kan inpijken. De zorg voor ons patrimonium is immers niet alleen een aangele-

genheid van de overheid, maar ook talloze privé-verenigingen kunnen daadwerkelijk bijdragen tot een beter beheer en een betere sensibilisatie.

BESCHERMING VAN HET CULTUURPATRIMONIUM

Er wordt beschermd, maar wat juist wordt beschermd? Een lijst van de laatste beschermingen kan de lezer steeds in deze Binnenkrant terugvinden. De rubriek wordt systematisch onderverdeeld. Vooreerst de voorontwerpen van lijst van voorbescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten (decreet 3 maart 1976), daarna de ontwerpen en tenslotte de beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten (decreet 3 maart 1976). Voor de landschappen, de orgels en Brussel Hoofdstad worden afzonderlijke lijsten gemaakt.

WETGEVING

De meest recente wetgeving - decreten, omzendbrieven, ministeriële besluiten enzomeer - worden hier opgenomen, zodat deze belangrijke informatie een ruim publiek bereikt. De wetgeving is belangrijk voor vaklui die rechtstreeks betrokken zijn bij de Monumentenzorg zoals notarissen, architecten en aannemers, maar ook voor privé-personen kan deze informatie vroeg of laat van betekenis zijn (wonen in een historisch pand, saneringspremies enzomeer...) Af en toe verschijnt er ook commentaar op mogelijke vragen zoals hoe en wie mag beschermen?

Gent, 'de trossen' monumenten.

M&L en Landschapszorg

Ook hier is het de stelregel van M&L gerangschikte of tot rangschikking bevonden landschappen uitvoerig en goed gedocumenteerd voor te stellen. Hierdoor krijgt de lezer meer inzicht in de landschappelijk waardevolle gebieden: hoe ze zijn ontstaan, welke evolutie ze in de loop der tijden hebben ondergaan, welke hun natuurwetenschappelijke en esthetische waarde is.

De boeiend geschreven teksten worden met aangepaste situeringskaarten, begeleidende schetsen en „natuurgetrouwe” kleurenclichés in „beeld” gebracht.

Duinlandschap aan de Westkust

M&L en de feitelijke situatie

De rangschikking van de landschappen 'waarvan het behoud in historisch, esthetisch of wetenschappelijk inzicht van nationaal belang is' wordt nog steeds geregeld volgens de wet van 7 augustus 1931. Dit in tegenstelling met de monumenten, stads- en dorpsgezichten, geregeld volgens het decreet van 3 maart 1976.

In eerste instantie wou men met deze wet grote, erkende natuurgebieden beschermen.

Na de tweede wereldoorlog en vooral vanaf de jaren vijftig ging men het doorgaans kleiner zien; het spreekwoordelijke 'veldkapelletje met omringende linden' en ook talrijke alleenstaande 'merkwaardige' bomen zijn exponenten van deze tendens.

Sinds de oprichting van de Rijksdienst (1972) gaat de aandacht opnieuw naar grotere landschappen. Aanvankelijk gebeurde dit bijna steeds als 'onmiddellijke omgeving van' een hoeve, kerk, pastorie of kasteel. Op die wijze werden alle historische parken en tuinen behandeld. In de laatste jaren werden opnieuw grote natuurgebieden gerangschikt omwille van hun intrinsieke natuurwetenschappelijke waarde.

Het is echter wachten tot het ontwerp van decreet tot bescherming van landschappen in de Vlaamse Raad gestemd zal zijn, vooraleer ook de landschappen op een positieve wijze zullen beschermd worden. Dit behelst o.a. een financiële tegemoetkoming vanwege de overheid voor het behoud, de instandhouding en het beheer van de parken, de reservaten en de grote natuurgebieden en de koppeling aan de beheersplannen die een soepele omgang met deze landschappen moet garanderen.

Ondanks het uitblijven van een geschikte en aangepaste wetgeving werden de laatste 10 jaar 345 landschappen gerangschikt; dit brengt hun totaal op 528.

Beheer en ordening

In M&L wordt de informatie, die meestal verzameld wordt naar aanleiding van onderzoeken met het oog op de uitwerking van beschermingsvoorstellen, beschikbaar gesteld voor een ruimer publiek.

Vaak ook gaat dit gepaard met het innemen van een standpunt ten aanzien van de ordening of het beheer van het beschreven landschap.

Zo werd in M&L 1/2 een voorstel uitgewerkt tot een betere bescherming van het agrarisch plateau van Overijse. Na een fysisch, landschapsgenetisch en historisch overzicht lag het accent van deze bijdrage vooral op de opties en de beleidsvoorstellen. M&L 2/1 en 2/2 handelden over 'een aanzet tot een beheersplan voor een gerangschikt land-

schap, namelijk het Staatsbos Berlare Broek'. In een eerste luik behandelden de auteurs de natuurwetenschappelijke waarde van dit natuurgebied. In een tweede luik kwam het beheersplan aan bod. In M&L 1/4 werd het Nederlands Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud voorgesteld. Daarbij werd de vraag gesteld of dit een bruikbaar beleidsinstrument kon zijn voor de Vlaamse Gemeenschap.

Beschrijvend

Vaak wordt een welbepaald natuurgebied uitvoerig voorgesteld en beschreven met inbegrip van zijn floristische en vegetatiekundige kenmerken. In de afgelopen jaargangen kreeg de kuststreek grote aandacht. Het artikel 'Landschappelijk waardevolle gebieden langs de Vlaamse kust (M&L 1/1) maakte de lezer wegwijs in de beschermingsproblematiek aan de kust en dit van De Panne tot de Zwinstreek. Vooral het probleem van het steeds meer 'uit-

gedunde' duinareaal werd hier in het daglicht gesteld. Het landschap van de Zwinstreek (M&L 2/3 en 2/4) werd apart behandeld. In hetzelfde nummer werd bovendien een bijdrage opgenomen van de onlangs beschermde Zwinbosjes. Tenslotte werden in M&L 1/3 de 'Frans-Belgische Moeren' voorgesteld.

Parken en Tuinen

Parken en tuinen maken deel uit van het landschappelijk patrimonium; in M&L krijgen ze dan ook de aandacht die zij verdienen. Aan het kasteel en het park te Leeuwergem (M&L 1/1), evenals aan het Boekenbergpark te Deurne (M&L 1/6), werden afzonderlijke bijdragen gewijd. De Zoo van Antwerpen stond onlangs in de actualiteit: de waardevolle bomen stierven af bij gebrek aan water. In een artikel, getiteld 'De redding van de Antwerpse zoobo-

men: een dure maar verantwoorde operatie' (M&L 2/2) werd de oorzaak hiervan uit de doeken gedaan en werd het nieuwe beregenings- en bevoeiingssysteem voorgesteld.

Voor wie geschikt

Hoewel de artikels die in M&L verschijnen wetenschappelijk verantwoord zijn, mag hieruit niet geconcludeerd worden dat ze slechts een gespecialiseerd publiek aanspreken. De bijdragen zijn immers zeer leesbaar voor leerlingen en studenten die er gebruik van kunnen maken bij klas- en studiewerk, leerkrachten die er een inspiratiebron en een handleiding in vinden voor didactische excursies. Ze zijn tevens geschikt voor natuurliefhebbers en verenigingen die in het bijzonder de natuurwetenschappelijke informatie op prijs stellen en wandelaars die er interessante wetenswaardigheden en een aangename route in terugvinden.

De Frans-Belgische Moeren (arrondissement Veurne)

HIER SCHEIDEN ONZE WEGEN

STELLING:

M&L

IS EEN NIEUW, BOEIEND EN
KLEURRIJK TIJDSCHRIFT OVER
MOMUMENTEN- EN LANDSCHAPSZORG,
WAAROP U ZICH MOET ABONNEREN

U gelooft in de openbaring van dit tweemaandelijks tijdschrift en wil dan ook inschrijven op een jaarabonnement. U betaalt 720 fr. en ontvangt van ons een 50 x 70 kleurenposter van de St.-Karelsmolen te Houtem. Mocht u twijfelen, lees dan de andere kant... (voor uw ongeloof wordt u echter gestraft).

U bent een ongelovige Thomas. Vraag dan gerust een presentexemplaar aan. Wij sturen u dit gratis op samen met wat documentatie over opzet, inhoud en vormgeving van M&L. U ontvangt geen kleurenposter, maar wij koesteren de zoete hoop u weldra bij ons lezerspubliek te mogen begroeten...

Naam:

Adres:

☐ wenst in te tekenen op een abonnement

☐ wenst een abonnement te schenken aan:

Naam:

Adres:

In beide gevallen stort ik 720 fr. op rek. nr. 000-2001776-84 van het Fonds voor Monumenten- en Landschapszorg.

Na storting ontvang ik de kleurenposter.

☐ wenst een proefnummer en bijkomende informatie te ontvangen.

Datum: Handtekening:

Terug te sturen naar M&L-redactie, Belliardstraat 32, 1000 Brussel.

M&L

Naam: ondergetekende

Adres

- ☐ wenst in te tekenen op een abonnement
☐ wenst een abonnement te schenken aan

Naam + adres:

In beide gevallen stort ik 720 fr. op rek. nr. 000-2001776-84 van het Fonds voor Monumenten- en Landschapszorg met vermelding „M&L-jaarabonnement”

- ☐ wenst een proefnummer te ontvangen
☐ wenst informatie over andere publikaties van de Monumenten- en Landschapszorg

Datum:

Handtekening:

Terug te sturen naar M&L-redactie, Belliardstraat 32, 1000 Brussel